

HARKAI ISTVÁN

## Segélykiáltás a közösségi oldalon

Dolgozatomban a közösségi oldalak, elsősorban a Facebook kialakulásáról, történeti fejlődéséről és az oldalnak hála eredményesen felderített és lefolytatott nyomozás részleteit mutatom be. Teszem ezt annak érdekében, hogy érzékeltessem az utóbbi években az informatika fejlődésével párhuzamosan a társadalomban bekövetkezett jelenetős mértékű változást, amely kétségtelen hatással van a bűnüldöző szervek munkájára is.

Mindenekelőtt íme, némi történeti áttekintés a Magyarországon leginkább elterjedt, nagyjából 3,2 millió felhasználó által látogatott közösségi oldal, a Facebook kialakulásáról, illetve történetéről.

Közösségi oldalaknak nevezzük azokat az internetes portálokat, amelyeken a tagok kapcsolatba léphetnek egymással, ezek általában az ismeretségre épülnek, és a közös érdeklődési körre, de beletartozhatnak a különböző videomegosztó portálok is.<sup>1</sup>

Az első, a klasszikus értelemben vett közösségi oldal, az 1995-ben létrejövő *classmates.com* volt. Ez, ahogy az angol elnevezéséből is látszik (osztálytárs), az osztálytársak, munkatársak felkutatására szolgált. Ez a közösségi oldal azonban nem felelt meg a „közösségi oldal” kritériumainak, mert túl szűk kör részére volt elérhető és alkalmazható. Az áttörést az 1997-ben létrejövő *SixDegrees* (hat lépés) hozta, ennek az volt a lényege, hogy a Föld minden lakójához eljuthatunk a közös ismerősökön keresztül.

A jelenleg ismert és használt százkilencvenhat (!) közösségi oldal közül most csak a leginkább elterjedt Facebookkal foglalkozom.

A Facebook közösségi oldal létrehozásának ötlete eredetileg *Mark Zuckerberg* egyetemi előkészítő iskolájának, a *Philips Exeter Academy* fényképes, nyomtatott, könyv alakú kiadványa volt. *Mark Elliot Zuckerberg* 1984. május 14-én született, középiskolás korában kezdett el programozni, főleg a játék- és kommunikációs szoftverek érdekelték. Kezdeti szoftverei között volt egy alkalmazás, amely segítette az apja cégének kommunikációját, majd elkészítette a *Synapse* nevű zenelejátszót, amely „mesterséges intelligenciával” bír, és próbálja kitalálni a zenehallgatók szokásait.

---

<sup>1</sup> [www.felsőfokon.hu](http://www.felsőfokon.hu)

A Facebook ötlete középiskolából származott. Zuckerberg iskolájában volt egy számítógépes szoftver, amelynek adatbázisában minden tanulóról volt egy igazolványkép és egy rövid szöveg. A Facebook története valójában 2003-ban kezdődött a *Facemash* nevű alkalmazás kidolgozásával, amelyet Zuckerberg és középiskolai barátai hoztak létre társalgási célból egyetemisták számára. Az oldal olyan népszerű lett, hogy a használók száma meghaladta a százazretet is. A Facemash nevű szoftver egyfajta *hot-or-not* (szexis vagy nem) alkalmazás volt. A szoftver létrehozását Zuckerberg szerint az indokolta, hogy egy lány visszautastotta, és a gondolatait ezen program segítségével tervezte elterelni. Az első online órájában a Facemash négyszázötven látogatót regisztrált több mint huszonnégyezer oldal letöltéssel, és Zuckerberg ekkor rájött: az embereket saját magukon kívül csak egy dolog érdekli még jobban, az, hogy mit gondolnak (róluk) az ismerőseik.

2004. február 4-én Zuckerberg és szobatársai elkészítették a *The facebook* nevű programot, ezt elsősorban a Harvard belső hálózatán lehetett használni, és mindössze annyira volt képes, hogy mindenki létrehozott magáról egy adatlapot, illetve bejelölhette, kivel jár egy előadásra. A létrejötté utáni 24 óra elteltével a programnak már több mint húszezer regisztrált felhasználója volt. Egy év múlva a szolgáltatást kiterjesztették a Stanford és Yale egyetemre is. 2004 nyarán elindították a szolgáltatás középiskolai verzióját is, ezt pedig az Egyesült Államok területén történő ismertté válása, majd a világméretű elterjedése követte.<sup>2</sup>

A Facebook lehetővé tette, hogy az emberek a személytelenség mögé bújva megosszák az életüket és talán a legszigorúbb értelemben vett magánéletüket, magánéleti titkaikat, illetve, hogy egy adott dolgot, állapotot minél több ember megtudjon és osztozhasson benne.

A dolgozat témájául szolgáló bűncselekmény sértettje is ezen a közösségi oldalon tette nyilvánossá az őt ért támadást, és talán ettől várta a segítséget.

## **Az ügy történeti tényállása és a sértettek kihallgatása**

A Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitányság pihenőnapját töltő egyik nyomozója a Facebookon észlelte, hogy a hódmezővásárhelyi fiatalok egyre na-

---

<sup>2</sup> Nádasy Krisztina – Pankász Balázs (szerk.): Facebook műhelytitkok. Marketing a közösségi hálón. Publikon Kiadó, Budapest, 2010, I. fejezet

gyobb számban osztják meg egymással egy 2012. szilveszteréjszaka elkövetett erőszakos bűncselekmény történetét, amely több mint százötven felhasználóhoz jutott el. A rendőr a megosztás utáni harmadik nap szerzett tudomást a súlyos bűncselekmény elkövetéséről, és még aznap, 2013. január 3-án délelőtt jelentette a bűnügyi osztály vezetőjének, aki intézkedett a sértett beazonosítására és 13.30-kor történő kihallgatására, a magánindítvány beszerzésére, majd a nyomozás elrendelésére.

A sértett a kihallgatásakor elmondta, hogy 2013. január 1-jén, 3.20 körül Hódmezővásárhely központi részén tartott hazafelé, amikor arra lett figyelmes, hogy valaki követi, majd amikor a társasház bejáratához ért, az elkövető utolérte, bal karjával derekánál átfogta, miközben a jobb kezével megfogta a sértett nemi szervét. A sértett próbált kiszabadulni a szorításból, de nem sikerült, és a dulakodás közben az elkövető elkezdte kigombolni a nadrágját. A sértett a kihallgatáson az elkövetőről nem tudott ugyan részletes személyleírást adni, de többször megjegyezte, hogy egy jellegzetesnek tűnő baseballsapka volt a fején, amely az arcát is eltakarta. A dulakodás közben a sértett barátja felébredt, majd kilépett a lakásból. Az elkövető ezt észelve elmenekült a helyszínről. A kihallgatásakor elmondta azt is, hogy a közösségi oldalon olvasottak alapján nemcsak őt érte ilyen jellegű támadás, hanem egy másik nőt is ugyanezen az éjszakán.

A másik sértett beazonosítását szintén a Facebook kapcsolati rendszere, az ott történő megosztások tették lehetővé.

Ez után a másik eset tényállása ekként festett: ugyanezen az éjszakán az ismeretlen elkövető Hódmezővásárhelyen, a Bocskai utcán kerékpárral haladt el a járdán gyalogló sértett mellett, és „kurva jó segged van, te ribanc” felkiáltással ráütött a fenekére. A sértett megjedtt, és a buszpályaudvarra ment. Az elkövető azonban később ismét a sértett után eredt, a járda mellett növényzetbe lökte, és befogta a száját. Közölte, hogy megerőszkolja, ennek hatására a sértett intenzív ellenállásba kezdett. Kis idő múlva az elkövető levette a kezét a sértett szájáról, a sértett pedig mondta neki, hogy ne bántsa, mert terhes. Az elkövető ekkor próbált benyúlni a sértett alsóneműjébe, ő azonban ezt nem engedte, ekkor a férfi arra próbálta kényszeríteni, hogy orálishan vagy kézzel elégítse ki. A sértett segítségért kiabált, az utcán arra járó két ember pedig a segítségére sietett, miközben az elkövető elmenekült.

Az előzőhöz hasonlóan az elkövetőről adott személyleírásakor ez a sértett is a baseballsapkát hangsúlyozta ki mint azonosítási lehetőséget.

A bűncselekmények jellegére tekintettel a sértetteket a nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozásában jártas női vizsgáló hallgatta ki. Az ilyes-

fajta bűncselekmények egyik legfontosabb nyomozási cselekménye ugyanis a sértett kihallgatása.

A szakirodalmi ajánlások szerint célszerű ugyan egy első és egy második kihallgatást tartani, amikor is a második a részletekbe menő kihallgatás. A kapitányságon folyamatban lévő eljárásban azonban már az első kihallgatáskor is olyan részletekre lehetett hangsúlyt helyezni, amik elősegítették az elkövető felderítését és a bizonyítási eljárás lefolytatását. Ez azért is volt szerencsés, mert fontos tudni, hogy kihallgatásakor a sértett újra és újra átéli azt, amit legszívesebben kitörölne az emlékezetéből.

### **Az elkövető felderítésére tett intézkedések**

A két sértett vallomása és a közösségi oldalon elérhető információk alapján megtörtént a tanúk kihallgatása, ezzel párhuzamosan megkezdődött az elemző-, értékelőmunka. A Robotzsaru Neo rendszer, illetve a küldési naplók nyomán találtak egy két hónappal korábbi rendőri intézkedést, amikor is a járőrök igazoltattak egy férfit, mert kerékpározás közben egy nő fenekére ütött. A nyilvántartásban megállapítottuk a férfi személyazonosságát, így megkereshettük őt a Facebookon. Az ott szereplő fényképek között volt olyan is, amelyen a sértettek által említett baseballsapkát viselte. Ellenőriztük az első sértett által megtett útvonalon lévő térfelügyelő kamerák felvételeit is. Jól látható volt, hogy a beazonosított férfi követte a sértettet. A gyanút tehát a Facebookon talált képek és a térfelügyelő kamerák felvételei közötti egyezés alapozta meg. Ez után a gyanúsítottnál házkutatást tartottunk, és intézkedtünk az előállítására.

A házkutatás nyomán lefoglaltuk a bűncselekmény elkövetésekor használt ruházatot, illetve a már említett baseballsapkát. Az előállított férfi gyanúsítottkénti kihallgatására 2013. január 3-án 19.02-kor került sor, tehát az első sértetti feljelentéstől számított hat órán belül. A gyanúsított részletes beismerő vallomást tett. Nem tudott ésszerű magyarázatot adni a tettére, kiváltó okként az ittaságára hivatkozott (a szakértői vélemény nem tárt fel sem kóros, sem csökevényes kóros ittaságot). Kihallgatása után intézkedtünk az őrizetbe vételére.

Igazságügyi szakértőt kértünk fel annak megállapítására, hogy az elkövetőt jellemzi-e kóros elmeállapot, illetve szexuális aberráltság. A szakértő feladata volt annak megállapítása is, lehet-e attól tartani, hogy újabb hasonló jellegű bűncselekményt követ-e el, hiszen egy éjszaka két nővel is próbálkozott.

A szakértői vizsgálat alapján az elkövető kizárás és korlátozás nélkül képes volt arra, hogy a terhére rótt bűncselekmény következményeit felismerje, illetve ennek megfelelő magatartást tanúsítson.

Mivel a szakértői vélemény nem állapította meg szexuális aberráltságot, illetve egyéb olyan okot, amely magyarázta volna a cselekmény elkövetését, így a bűncselekmény elkövetésében csak az ittasság játszhatott meghatározó szerepet, annak ellenére, hogy az nem érte el a büntethetőséget kizáró vagy korlátozó szintet.

A Hódmezővásárhelyi Járási Ügyészség 2013. február 22-én vádat emelt, és indítványozta, hogy a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig a vádlott előzetes letartóztatását tartsa fenn.

### Összegzés

Az előbbiekből kiderült, hogy a bűncselekmény észlelésében és az elkövető beazonosításában, elfogásában jelentős szerepe volt a közösségi oldalnak, hiszen a Facebookon talált kép, illetve a baseballsapka volt az a döntő momentum, amely lehetővé tette az ügy sikeres felderíttetését, és a cselekmények bizonyítékként szolgált.

A közösségi oldalaknak nagy szerepük van az emberek életében, Magyarországon az emberek átlagosan ötven percet töltenek a különböző közösségi oldalakon, és az érzelmeiket, legbensőbb titkaikat, magánéleti gondjaikat is megosztják egymással. Ily módon a közösségi oldalak lehetséges információs bázisai a modern bűnüldözésnek: hatékony alkalmazása számos büntetőügy eredményes felderítését, bizonyítását szolgálhatja.

### FELHASZNÁLT IRODALOM

A nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekmények nyomozása. Kriminalisztikai jegyzetek és tanulmányok. Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2011

**Katona Géza:** A nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozása. BM Tanulmányi és Módszertani Osztály, Budapest, 1961

**Nagy Ferenc:** A Magyar Büntetőjog Különös Része. HVG-ORAC, Budapest, 2009

**Virág György:** A szexuális erőszak áldozatai a társadalomban és a büntetőeljárásban. *Belügyi Szemle*, 1998/3., 39–50. o.